

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

LETNIK XXV

NOVO MESTO, NOVEMBER 1989

ŠTEVILKA 4

Poslovni uspeh Gozdnega gospodarstva Novo mesto v obdobju od 1. januarja 1989 do 30. septembra 1989

Opozorilo: vse težje bo

Periodični obračun za tretje trimesečje je drugi obračun, ki smo ga delali po novem sistemu. Z gospodarsko reformo, ki sta jo prinesla Zakon o podjetjih in Zakon o računovodstvu, je bil vpeljan nov obračunski sistem.

Ta sistem uvaja fakturirano realizacijo in nove izraze, kot so bruto dobiček, dobiček, družbeni kapital in podobno, torej izraze, ki jih ni bilo v Zakonu o združenem delu. Letos so plani sečnje manjši za okrog 11.000 m³ lesa v primerjavi z lanskim letom. Zaradi zelo ugodne zime je bil večji del proizvodnje opravljen v prvi polovici leta, tako da so v tretjem trimesečju delavci več delali na področju gojenja. Zaradi tega so tudi rezultati v tem obdobju nekoliko slabši kot v prvem polletju, oziroma kot je to bilo prejšnja leta.

Spremembe obračunskega sistema letos onemogočajo primerjave z lanskim letom.

Tudi izredno visoka inflacija onemogoča kakršnekoli primerjave. Dejstvo je, da so se naše prodajne cene, tako kot že nekaj let, povečevale počasneje kot inflacija. Poleg manjše proizvodnje so nizke prodajne cene glavni vzrok za dokaj skromen poslovni uspeh.

Zaradi spremenjene zakonodaje o izplačilu osebnih dohodkov smo v oktobru izplačali polovico septembrskega osebnega dohodka, ki bremeni obdobje prvih devetih mesecev, kar tudi vpliva na skromnejši izid.

Iz družbenega sektorja smo prodali 98.547 m³ lesa, to je za 13 odstotkov manj kot v preteklem enakem obdobju. Iz zasebnega sektorja smo prodali 60.079 m³ lesa, kar je za 28 odstotkov več kot lani. Skupna

prodaja v obeh sektorjih je bila dosežena v višini 158.626 m³ lesa ali za en odstotek manj kot lani. Približno enaka prodaja naj bi dala realno enake rezultate. Vendar ob povečani prodaji iz zasebnega sektorja toki niso ustvarili veliko boljših rezultatov zaradi večjega deleža, ki ga lastnik gozda dobi v prodajni ceni in zaradi takojšnjega plačila odkupljenega lesa.

Velika obremenitev za našo prodajno ceno je tudi strošek za

biološko amortizacijo, ki je obračunana v višini 20,7 odstotkov od prodajne vrednosti lesa. Načrtovano je bilo 17 odstotkov, vendar je bil obseg del tolikšen, da smo morali obračunati omenjenih 20,7 odstotkov, da bi plačali vsa opravljena dela. Lani smo ovrednotili tudi gozdove in jih vknjižili v naše bilance. K vrednosti gozdov sedaj spadajo tudi gozdne ceste, ki se financirajo drugače kot prej. Prej smo izgradnjo cest financirali iz sred-

stev amortizacije in iz investicijskih sredstev, sedaj pa jih iz stroškov tako kot gozdnogojitvena dela. Za izgradnjo gozdnih cest smo obračunali 5,1 odstotkov od prodajne vrednosti lesa, kar je tudi več kot smo načrtovali (4 odstotke).

Revalorizacija, ki je obvezna tudi v novem obračunskem sistemu, ima velik vpliv na poslovne rezultate. Največji je ta vpliv pri tozdu Transport in gradnje, ki ni zmožen s svojimi prihodki pokrivati rednih in revalorizacijskih odhodkov. Zato primanjkljaj revalorizacijskih prihodkov pri tozdu Transport in gradnje pokrivajo drugi tozdi in toki, ki imajo presežke v revalorizacijski bilanci. Ta in druga dejstva, ki so rezultat izredno visoke inflacije, onemogočajo realno izkazovanje rezultata poslovanja za vsak tozd in tok posebej. Velik vpliv na poslovne rezultate imajo tudi prežete obresti, ki jih je težko realno ugotavljati po tozdi in tokih.

Zato lahko govorimo o realno izkazanem rezultatu samo na ravni delovne organizacije. Skupni rezultat 5,7 mrd din akumulacije je zelo skromen uspeh. Dobro je v celotnem poslovanju to, da poslujemo z lastnimi sredstvi, oziroma da presežke sredstev posojamo drugim delovnim organizacijam proti ustreznim obrestim, kar nam je prineslo kljub obvezni revalorizaciji poslovnih sredstev presežke prihodkov od financiranja nad odhodki od financiranja. Vendar tudi te rezerve proti koncu leta zaradi nižje proizvodnje v drugem polletju usihajo, tako da bo dejansko treba iskati možnosti za boljše rezultate v večji produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja.

Milan Dragišić

F. J. Blažič

Neodvisni sindikat članstva

Spomladi prihodnjega leta bo kongres slovenskih sindikatov. Sodeč po gradivu, ki ga je RS ZSS poslal septembra občinskim svetom Zveze sindikatov Slovenije, se obeta v programu in-delu neodvisnih sindikatov mnogo novega. Iz obširnega gradiva bomo tu navedli samo nekatere misli, podrobneje pa naj bi se delavci z gradivom seznanili na posvetovanjih osnovnih organizacij, da bi ga dopolnili, kritično ocenili, povedali svoje mnenje in ga podprli, če se z njim strinjajo.

Novi sindikat se želi približati delavskim težnjam v podporo vseh zaposlenih in ogroženih. Zavzema se za demokratičen socializem, ki bo vsakemu delavcu in občani zagotovil ekonomske in sindikalne svoboščine, kot so enaka pravica do dela in do svobodnega zaposlovanja pod enakimi pogoji v vseh oblikah lastninskih odnosov, do ustanavljanja sindikatov, do prostovoljnega vstopanja vanje, do pravice predlaganja, zastopanja in uveljavljanja sindikalnih interesov in interesa posameznikov vključno s pravico do stavke, ki jo lahko vsak uporabi ali se ji pridruži v skladu s sindikalnimi stavkovnimi pravili.

Do blaginje z dobrim gospodarjenjem

Le tržno, donosno, organizacijsko in tehnološko moderno gospodarjenje bo lahko zagotovilo produktivno zaposlitev, blaginjo, srečo ter ekonomsko in socialno varnost delovnih ljudi.

Sindikati se zavzemajo, naj tak razvoj in gospodarjenje temeljita na:

- samoupravnih in samoupravljaljskih pravicah zaposlenih, kot pravicah in odgovornosti odločanja o temeljnih vprašanjih njihovega ekonomskega in socialnega razvoja,
- ekonomskem priznanju in konkurenci dela, znanja in inovativnosti,
- podjetniškem načinu gospodarjenja upoštevajoč konkurenco vseh oblik lastnine,
- umiku politike iz podjetja,
- organiziranju sodobne in usposobljene države (pravna ureditev, preprečevanje monopolov, spodbujanje tržnega gospodarstva).

Za produktivno zaposlitev

Politika sindikata je produktivna zaposlitev, ki vsakemu zagotavlja enakopravno priložnost za vključitev v delo, ne pa za zaposlitev za vsako ceno, ki bi bila pogubna za podjetniški način gospodarjenja. Z uvedbo ekonomske cene dela, ki bo

ujela raven razvitih dežel, bomo dosegli bogatejšo in pravičnejšo življenje. Poštene plače naj družini zagotovijo primerno blaginjo. To pa ne pomeni uravnilovko, temveč so sindikati za svobodno, stimulatивно oblikovanje plač, ki slonijo na rezultatih dela in doseženem dobičku, na znanju, ustvarjalnosti in na gospodarnem ravnanju s kapitalom.

V sindikalni listi bo določena najnižja ekonomska cena delovne sile, toda sindikat se bo pri pogajanju v kolektivnih pogodbah zavzemal za višjo raven cene dela, ki naj bi bila na ravni razvitih dežel. O najnižji plači na sindikalni listi ne bo pogajanja, to je pravica, ki je kot minimum dostojnega življenja zajamčena vsakemu zaposlenemu ter obveznost delodajalca.

Socialna varnost

Ekonomska plača je osnova socialne varnosti zaposlenih. Sindikat je za tako nacionalno socialno politiko, ki bo omogočala kakovostni razvoj, blaginjo zaposlenih in njihovih družin, hkrati pa bo z dopolnilnimi ukrepi in pomočjo zagotavljala brezposelnim, nesposobnim za delo, invalidom, bolnim, ostarelim in porodicam zdravo in humano življenje ob normalnem pokrivanju življenjskih stroškov. Sistem socialne varnosti naj nudi socialno varnost tudi iskalcem zaposlitve, zlasti mladim, ki niso po svoji krivdi brez dela.

Solidarnost

Vse to pa bo možno le s solidarnim in vzajemnim združevanjem sredstev in z njihovo smotno uporabo, z gospodarnim ravnanjem s sredstvi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, s kolektivnimi pogodbami in samoupravnimi odločitvami v podjetjih, z združevanjem na podlagi sindikalne liste ter z razvijanjem različnih oblik sindikalne solidarnosti (delavske sindikalne hranilnice in posojilnice, blagajne vzajemne pomoči, sindikalni skladi za različne namene in dr.)

Varstvo delavcev ob stečaju podjetja

Sindikat bo zahteval pravno in socialno varstvo delavcev ob likvidaciji in stečaju podjetja, na kar morajo računati poslovodni organi pred sprejemom omenjenih ukrepov. Zaposleni imajo pravico ob plači za opravljeno delo, do regresa in jubilejnih nagrad. Stanovanjski fond in drugi skladi za zadovoljevanje skupnih potreb v družbenem podjetju so last delavcev in sin-

dikata ne pa sestavni del stečajne mase.

Humano, zdravo in varno življenje

Sindikat se bo zavzemal za podpis in izvajanje vseh mednarodnih konvencij o varstvu okolja in varstvu pri delu na evropski ravni in za razvoj, ki gre v škodo zdravega delovnega in življenjskega okolja in ki ogroža oziroma posega v kmetijske obdelovalne površine. Delovne razmere v podjetju naj zagotavljajo humano, zdravo in varno delo. Sindikat se bo zavzemal za programe sanacije in za odpravo

vseh tistih proizvodnih postopkov in tehnologij, ki ogrožajo zdravje delavca in škodijo okolju ter za preprečevanje uvajanja umazane, zdravju škodljive tehnologije.

Prostovoljen pristop

Sindikat bo organizacija, ki bo prostovoljno združevala in povezovala ljudi na podlagi svobodne opredelitve posameznika glede programa in dela slovenskih sindikatov. Odpravljen bo avtomatizem vstopanja v sindikate.

(Vir: Informacije 7/XIII., RS ZSS)

Pri izdelavi bivaka za gradbelo skupino sta Alojzu Klobučarju (skrajni desni) pomagala Tine Dragan (skrajni levi) in Brane Novak (v sredini).

Proizvodnja in odkup do konca septembra 1989

V zasebnih gozdovih je načrt presežen

		Tehnika		Prostor.	
		Iglavci	listavcev	les	Skupaj
TOZD Novo mesto	načrtov. m ³	3.906	5.488	10.754	20.148
	doseženo m ³	3.144	5.381	7.613	16.138
	%	80	98	71	80
TOZD Straža	načrtov. m ³	9.907	5.407	10.545	25.859
	doseženo m ³	9.500	3.526	6.071	19.097
	%	96	65	58	74
TOZD Podturn	načrtov. m ³	23.560	2.878	6.092	32.530
	doseženo m ³	20.260	2.175	4.197	26.632
	%	86	76	69	82
TOZD Črmošnjice	načrtov. m ³	10.339	4.342	11.459	26.140
	doseženo m ³	10.499	3.423	8.326	22.248
	%	102	79	73	85
TOZD Črnomelj	načrtov. m ³	6.271	2.182	10.076	18.529
	doseženo m ³	5.297	968	6.062	12.327
	%	84	44	60	67
TOK Trebnje-druž.	načrtov. m ³	570	441	1.034	2.045
	doseženo m ³	529	92	548	1.169
	%	93	21	53	57
Skupaj družbeni	načrtov. m ³	54.553	20.738	49.960	125.251
	doseženo m ³	49.229	15.565	32.817	97.611
	%	90	75	66	78
TOK Novo mesto	načrtov. m ³	8.500	12.600	8.900	30.000
	doseženo m ³	8.038	12.097	11.447	31.582
	%	95	96	129	105
TOK Črnomelj	načrtov. m ³	1.820	12.540	5.640	20.000
	doseženo m ³	2.082	14.355	5.144	21.581
	%	114	114	91	108
TOK Trebnje	načrtov. m ³	1.950	4.150	2.950	9.050
	doseženo m ³	2.287	3.496	2.186	7.969
	%	117	84	74	88
Skupaj zasebni	načrtov. m ³	12.270	29.290	17.490	59.050
	doseženo m ³	12.407	29.948	18.777	61.132
	%	101	102	107	104
Skupaj GG	načrtov. m ³	66.823	50.028	67.450	184.301
	doseženo m ³	61.636	45.513	51.594	158.743
	%	92	90	76	86

Plan in analize

naslednji: 102, 92, 87, 71, 74, 72, 86 in 55. Indeksi proizvodnje na enega delavca pa so naslednji: 102, 92, 90, 76, 74, 79, 105 in 67. Prvi indeks 102 nam pove, da se je 1981. leta v primerjavi z baznim 1980. letom proizvodnja povečala za 2 odstotka, zadnji indeks 55 ali tudi 67 pa, da se je proizvodnja 1988. leta zmanjšala skoraj za polovico.

Gospodarnost

Količniki gospodarnosti iz vrstice 18 omenjene tabele so za razdobje od 1980 do 1988. leta naslednji: 1.92, 1.96, 2.03, 1.93, 2.04, 2.12, 2.30, 1.93 in 1.70. Količniki nam povedo, da je tozda VH do 1984. leta ustvarjala na 1 dinar stroškov okoli 2 dinarja prihodkov, kar pomeni, da se gospodarnost bistveno ni spreminjala, v 1985 in 1986. letu se je izboljšala, v 1987. je padla, v 1988. letu pa se je znatno znižala in vprašanje je, za koliko se bo še letos.

Donosnost

V vrstici 19 omenjene tabele se količniki donosnosti vrstijo takole: 0.12, 0.07, 0.06, 0.06, 0.05, 0.03, 0.07, 0.05 in izguba. V zasebnem življenju merimo donosnost z letnimi obrestmi v primerjavi z vloženim zneskom, pri tozda VH pa je to akumulacija t. j. del čistega dohodka za rezervni in poslovni sklad v primerjavi s povprečno vloženimi poslovnimi sredstvi. Če količnike pomnožimo s 100 dobimo, da je tozda VH do 1986. leta poslovala tako, da bi lahko lastniku dajal šest odstotne obresti za vložen kapital. O tem kaj nam daje banka, je pa škoda izgubljati besed in dobre volje. V 1988. letu je tozda VH že zabeležila 10 SM izgube – danes je to 100 SM.

Tehnika dela pri sečnji in izdelavi gozdnih lesnih sortimentov

Pravilna tehnika dela je tak način opravljanja nekega dela, pri katerem s čim manjšim trudom (obremenitvami), v čim krajšem času dosežemo največji delovni učinek.

Nove tehnologije pri sečnji in izdelavi lesa so po svetu pa tudi pri nas povzročile spremembe tehnike dela. V zadnjem obdobju ugotavljamo, da je vse več dela z motorno žago, učinkovitost dela vse daljši, obremenitve posameznih delov telesa bolj škodljive. To ugotavljamo iz obdobjnih zdravstvenih pregledov gozdnih delavcev, sekačev, ki jih opravlja medicina dela. Okvare hrbtenice, sklepov rok in nog kot tudi druge poškodbe so vse večje in pogostejše, negativni učinki teh pa

Neto prihranek

Primerjava amortizacije in akumulacije skupaj z dejanskimi investicijami tozda VH kaže (vrstica 20, 21 v tabeli), da je le-ta do 1986. leta izločala kvalitetna sredstva iz svojega poslovanja in je s tem v celoti vrnila vse, kar je v to dejavnost vložila v Gozdno gospodarstvo. Ni pa tozda VH ničesar vlagal v razvoj, zato so posledice splošne krize danes v njem toliko hujše.

Kazalci razporeditve

Na drugi tabeli je razvidna struktura celotnega prihodka, ki pokaže, da je delež osebnih dohodkov naraščal, delež akumulacije pa padal. Neto osebni dohodek na delavca pa se ni dvigal bolj kot je rasla inflacija.

Kratek povzetek analize poslovanja

Prvič, ob relativno številnem strokovnem kadru, se učinkovitost poslovanja t. j. produktivnost in gospodarnost ni povečevala, ampak je nekaj let ostala na istem mestu, zadnja leta pa naglo pada. Drugič, vložena sredstva GG-ja v vrtnarijo je tozda VH vrnil, ni pa o razvoju vrtnarske dejavnosti prav nobenega sledu, kar pomeni, da je strokovni kader vsa leta opravljal samo redna dela na ravni enostavne reprodukcije.

KAZALCI RAZDELITVE
(struktura razporeditve celotnih ustvarjenih prihodkov)

Elementi celot. prihodka	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
1. Materialni stroški	52	51	49	52	49	47	44	52	59	73
2. Družbeni proizvod	48	49	51	48	51	53	56	48	41	27
3. Obveznosti	9	12	14	14	12	11	14	14	11	11
4. OD	25	28	27	24	29	34	33	29	36	51
5. AK. + AM. + SK.P.	15	10	10	11	10	8	10	5	—	—

je. Tretjič, naglo slabšanje uspešnosti poslovanja ne opravičuje obstoja tozda VH.

Predlog nove organizacije poslovanja tozda VH

Novi zakon o podjetjih daje veliko možnosti na področju spreminjanja organizacije poslovanja podjetij. Kljub temu pri reorganizaciji tozda VH ni malo problemov. Če upoštevamo samo tri omejitvene činitele, ki vplivajo na uspešnost poslovanja tozda VH, padanje življenjske ravni prebivalstva, povečano konkurenco zasebnih vrtnarij in močan padec vrtnarske proizvodnje pri tozdu VH, se lahko najhitreje odločimo za takšno obliko organizacije, ki bi ustrezala načrtovanemu obsegu proizvodnje s trinajstimi in ne več s šestindvajsetimi delavci.

Polovični obseg proizvodnje narekuje naslednjo novo organizacijsko obliko vrtnarske dejavnosti, ki bo omogočala uspeh poslovanja brez izgube: prvič, priključitev tozda VH h gozdnemu obratu, ki bi v njem predstavljal stroškovno mesto z odgovornim strokovnjakom – podobno kot žaga Poganci – drugič, knjigovodsko-administrativna dela bi opravljal strokovni kader gozdnega obrata dodatno, tretjič, upokojitev odvečnih delavcev ali zaposlitev na predvidenih ustreznih delovnih mestih.

Nova enota pri gozdnem obratu bi že prvo leto poslovala brez izgube. Kasneje, ko se bojo razmere poslovanja izboljšale, strokovni kader pa bo dal več od sebe, lahko pričakujemo uspešnejše poslovanje, kot je samo poslovanje brez izgube.

Poslovanje s pozitivnim finančnim izidom nove enote nam dokazuje tale izračun, ki izhaja iz letošnje polletne bilance uspeha: prvič, novi kolektiv bi ustvaril enak dohodek 35,745 SM, drugič, prispevki in davki ter osebni dohodki, ki zdaj znašajo ravno še enkrat več kot ustvarjeni dohodek, bi se razpolovili, tako kot število delavcev, in tretjič, razlika med dohodkom in stroški ali obveznostmi in osebnimi dohodki je ravno ničla.

Za same delavce nove organizacijske enote pa je pomembno to, da bojo o rezultatih gospodarjenja in o delitvi dobička razpravljali na ravni gozdnega obrata in podjetja. Vsaka druga oblika organiziranosti, kot na primer samostojno podjetje ali obrat s samostojnim obračunom, ne bi omogočala tako majhnega poslovnega rizika.

Na koncu moramo poudariti, da je tozda VH del GG-ja, ki je skupno žel ob še kar dobri letini, zato mora tako tudi zdaj – ob nenadni suši.

Janez Rustja

Vendar to ne zadostuje. Pomembna načela, ki jih moramo uporabljati pri tehniki dela v gozdarstvu, pa so še:

- motorno žago pri delu vedno naslanjamo ob tla, deblo, koleno ali telo,
- statične obremenitve, ki so med drugim tudi najbolj škodljive in ki še ostanejo, prenašamo iz roke na večje mišične skupine in močnejše mišice (noge),
- hrbtenica mora biti vedno zravnana, ker so tako vretenca enakomerno obremenjena in ne prihaja do okvar,
- izogibati se moramo vseh zaskananih položajev telesa,
- tovore (bremen) dvigujemo iz počepa z mišicami nog ob zravnani hrbtenici,
- za pravo tehniko dela so potrebna sodobna orodja in vsa osebna varovalna sredstva.

To pa so tudi načela, ki ne veljajo samo v gozdarstvu, temveč pri vseh težkih fizičnih delih, ki jih sicer več ali manj opravljamo v zasebnem življenju.

Tudi poznavanje nauka o gibanju (kineziologija) nam omogoča čim

daljšo delovno dobo brez poškodb in okvar in predvsem čim daljšo delovno zmogljivost.

Kineziologija ima več področij proučevanja, med katerimi sta tudi področje rekreacije in rehabilitacije.

Rekreacija na delovnem mestu preko vnaprej naštudiranih skupnih vaj za posamezne dele telesa (okone, hrbtenico) omogoča sprostitve utrujenih mišic in sklepov in s tem boljše splošno počutje človeka. Posebno se je uveljavila skupina vaj iz programa (stretching), kjer posamezne dele telesa zadržimo v določenem položaju nekaj sekund.

To so spoznanja, ki vedno bolj prihajajo v našo zavest in ki jih moramo pri svojem delu upoštevati. Vse to znanje moramo nenehno širiti v tista okolja in med ljudi, katerim bo to koristilo.

Izobraževalni center Gozdnega gospodarstva bo organiziral dopolnilne tečaje za gozdne delavce sekače, s programom, ki bo zajemal novo delovno tehniko, določena področja kineziologije in novejša spoznanja o brušenju verižnih motornih žag.

Anton Kruh

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO V OBDOBJU OD I–IX 1989

v milij. din

Zap. št.	Elementi	GG SKUPAJ	TOZD Novo mesto	TOZD Straža	TOZD Podturn	TOZD Črmošnjice	TOZD Črnomelj
1.	Prihodek skupaj	291.046	20.830	57.511	32.601	24.348	30.194
	– poslovni prihodki	255.942	16.383	50.149	28.922	22.584	26.325
	– prihodki od financiranja	34.306	4.430	7.331	3.613	1.748	3.853
	– izredni prihodki	707	15	30	65	15	14
2.	Odhodki skupaj	274.174	19.719	53.761	29.458	22.134	29.139
	– poslovni odhodki	241.153	17.973	44.345	23.609	19.372	27.818
	– odhodki financiranja	32.192	1.736	9.279	5.837	2.761	1.048
	– izredni odhodki	827	10	137	11	–	271
3.	Bruto dobiček (1–2)	16.872	1.110	3.749	3.143	2.213	1.054
4.	Izguba v poslovnem letu (2–1)	–	–	–	–	–	–
5.	OD v realiziranih proizvodih	62.531	6.329	7.893	6.768	6.021	6.205
6.	Ustvarjeni dohodek (3–4+5)	79.404	7.439	11.643	9.911	8.235	7.260
7.	Kritje izgube iz preteklih let	–	–	–	–	–	–
8.	Realiz. OD, ki se ne vštrevajo v davčno osnovo	62.531	6.329	7.893	6.768	6.021	6.205
9.	Dobiček(6–7–8)	16.872	1.110	3.749	3.143	2.213	1.054
10.	Davki in prispevki	11.012	1.099	1.750	1.561	1.212	907
11.	Akumulacija	5.710	10	1.999	1.581	1.001	147
	– del za družbeni kapital	–	–	–	–	–	–
	– del za rezerve	1.755	10	465	396	329	147
	– nerazporejeni dobiček	3.954	–	1.533	1.184	672	–
12.	Skupna poraba (stan. del) (9–10–11)	150	–	–	–	–	–

**GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO**

v milij. din

Zap. št.	Elementi	TOZD TG	TOZD VH	TOK Novo mesto	TOK Črnomelj	TOK Trebneje	DSSS
1.	Prihodek skupaj	29.964	4.116	34.542	25.649	18.885	12.402
	– poslovni prihodki	21.985	2.802	31.738	24.758	17.925	12.365
	– prihodki od financiranja	7.392	1.307	2.798	891	939	–
	– izredni prihodki	586	6	5	–	20	36
2.	Odhodki skupaj	28.559	3.847	33.659	25.011	17.515	11.365
	– poslovni odhodki	20.960	3.846	31.116	23.778	16.088	11.245
	– odhodki financiranja	7.540	1	1.428	1.210	1.311	36
	– izredni odhodki	59	–	114	23	115	82
3.	Bruto dobiček (1–2)	1.404	268	882	638	1.370	1.037
4.	Izguba v poslovnem letu (2–1)	–	–	–	–	–	–
5.	OD v realiziranih proizvodih	7.448	2.043	5.687	3.889	2.929	7.314
6.	Ustvarjeni dohodek (3–4+5)	8.852	2.312	6.570	4.527	4.300	8.351
7.	Kritje izgube iz preteklih let	–	–	–	–	–	–
8.	Realiz. OD, ki se ne vštrevajo v davčno osnovo	7.448	2.043	5.687	3.889	2.929	7.314
9.	Dobiček(6–7–8)	1.404	268	882	638	1.370	1.037
10.	Davki in prispevki	1.298	258	874	551	633	864
11.	Akumulacija	105	10	8	86	736	22
	– del za družbeni kapital	–	–	–	–	–	–
	– del za rezerve	105	10	8	86	172	22
	– nerazporejeni dobiček	–	–	–	–	564	–
12.	Skupna poraba (stan. del) (9–10–11)	–	–	–	–	–	150

POVPREČNI NETTO OD od I – IX 1989

v 000 din

		Obračunani netto OD	Boleznine	Skupaj	Število zap. na podl. vkalk. ur	Povpr. netto OD I–IX 1988	Povpr. netto OD I–IX 1989	Indeks
TOZD, TOK, DSSS								
TOZD	NOVO MESTO	3.727.718	414.358	4.142.076	80	550	5.752	1046
	STRAŽA	4.022.584	382.630	4.405.214	80	600	6.118	1019
	PODTURN	3.921.740	335.969	4.257.710	77	600	6.143	1022
	ČRMOŠNJICE	3.248.388	450.214	3.698.603	62	642	6.628	1031
	ČRNOMELJ	3.438.165	396.063	3.834.228	68	613	6.265	1021
	TRANSPORT IN GR.	3.943.890	182.143	4.126.033	69	648	6.644	1024
TOK	VRTNARSTVO IN HORT.	1.129.610	50.147	1.179.757	25	507	5.243	1032
	NOVO MESTO	2.956.377	217.618	3.173.996	57	588	6.187	1052
	ČRNOMELJ	2.126.793	96.753	2.223.546	42	589	5.882	997
	TREBNJE	1.569.460	98.214	1.667.674	30	609	6.176	1014
	DSSS	3.874.478	53.437	3.927.915	58	711	7.524	1058
	SKUPAJ:	33.959.209	2.677.548	36.636.757	648	609	6.282	1031

Vesti:

Transport in gradnje

28. junija 1989 je komisija za tehnične preglede zgrajenih objektov pri So Novo mesto razpisala tehnični pregled naslednjih gozdnih cest:

- Soteska–Oražem na območju tozda Gozdarstvo Straža,
- Kunč–oddelek 83 na območju tozda Gozdarstvo Podturn,
- Dobindol–oddelek 117 na območju tozda Gozdarstvo Črmošnjice,
- Vahta–Krči na območju tozda Gozdarstvo Novo meto.

Pri cesti **Soteska–Oražem** je šlo v bistvu za preložitev 16-odstotnega vzpona na dolžini 320 m. Hud vzpon, ki se je pričel na žagi Soteska in preko katerega smo prevažali ves les in delavce s področja GGE Soteska, je pozimi predstavljal veliko nevarnost za zdrs kamiona, avtobusa ali osebnega vozila. Preurejeni odsek ima sicer še vedno vzpon 12 odstotkov, vendar je speljan tako, da bo tudi v zimskih mesecih omogočal varno vožnjo. Del odseka, približno 50 m, bo tudi asfaltiran in s tem bo preprečen nanos peska na dvorišče Novolesove žage.

Gradnja odseka je bila izredno zahtevna, saj je trasa skoraj v vsej dolžini potekala neposredno nad zgradbami Novolesove žage. Kljub temu, da je bilo na odseku sproženih 983 min le 5 do 50 metrov od objektov žage, ni prišlo do nobene poškodbe. Vsa pohvala za brez poškodb opravljeno delo velja minerjema Krenu in Mirtiču pa tudi strojnikom in dru-

gim delavcem, ki so delali na gradbišču.

Vrednost opravljenih del je v marcu 1989 znašala 112.068.400 din ali 350.212.750 din za kilometer.

Gozdna cesta **Kunč–oddelek 83** je sestavljena iz dveh povezovalnih odsekov Najnarska cesta – oddelek 83 v dolžini 575 m in Kunč–Ledena jama v dolžini 1312 m z odcepom dolgim 585 m v oddelek 126. Skupna dolžina novogradnje torej znaša 2472 m.

Novogradnja omogoča krožno povezavo dveh predelov Roga in sicer od Podturna preko Pogorelskega križa, Primoža, Najnarske ceste na Kunč in naprej na Podstenice do Pogorelskega kri-

ža. Tako se bodo poleg pravičnih strokov močno zmanjšali tudi stroški pri prevozu delavcev in malice.

Zemeljska dela in navoz materiala za utrditev smo opravili v jeseni 1988, končali pa smo gradnjo v juniju 1989. Stroški so znašali 494.511.130 din oziroma 200.044.955 din za kilometer.

Gozdna cesta **Dobindol–oddelek 117** odpira tako družbene kot zasebne gozdove severovzhodnega pobočja Drvodelnika. Cesta je dolga 1647 m. Zemeljska dela na gozdni cesti smo končali jeseni 1988, navoz materiala z utrditev pa pozimi 1989. Dokončno smo uredili cesto junija letos.

Stroški gradnje so znašali 301.671.160 din oziroma 183.164.030 din za kilometer.

Gozdno cesto **Vahta–Krči** smo gradili pozimi in spomladi 1989. Dolžina gradnje je 1348 m, stroški pa so znašali 428.749.170 din, oziroma 318.063.162 din za kilometer.

Vse navedene ceste so bile tehnično pregledane in dane v uporabo navedenim tozdom.

Konec junija je Jurečičeva skupina začela na območju tozda Gozdarstvo Črmošnjice graditi gozdno cesto **Seč–Pajkež**. Cesta bo dolga 1700, z njo pa se bo skrajšala pravilna razdalja iz oddelkov 112, 121 in 122 v GGE Črmošnjice.

Vinko Vidrih

Predavalnica v Rajhenavskem pragozdu. (F.: Janez Blažič)

Razlaga 127. člena Zakona o temeljih varnosti cestnega prometa

Zakon o temeljih varnosti cestnega prometa, ki je izšel v Uradnem listu SFRJ št. 50/88 in je začel veljati s 1. januarjem 1989, je v poglavju št. 26, ki govori o tovoru in vozilih, prinesel precej zmede v tolmačenju 127. člena, ki se v tretjem odstavku glasi: »Če se z vozilom prevažata tovor v kombinaciji, ki sestoji iz vlečnega vozila in enoosnega priklopnika, je z dolžino vozila mišljena skupna dolžina vlečnega vozila in enoosnega priklopnika.« Od te dolžine se nadalje izračuna 1/6 dolžine tovora, ki lahko seže prek skrajne točke prikolice.

Specifika prevozov gozdnih lesnih sortimentov, ki se v večini primerov prevažajo v sestavi kamiona in enoosne oziroma dvoosne polprikolice, je v tem, da je ta tovor na vozilu oprt samo na dveh točkah in to na vrtljivi legi na kamionu in na legi na polprikolici.

Prometna milica, ki pogosto ustavlja naše kamione, si je 127. člen Zakona o temeljih varnosti cestnega prometa razlagala po svoje in je v glavnem za skupno dolžino vlečnega vozila in enoosnega priklopnika jemala razdaljo med obema legama, kar pa je bistveno zmanjšalo 1/6 dolžine tovora, ki lahko sega preko zadnjega dela prikolice. Tudi občinski inšpektor za javne ceste na naše posredovanje ni dal ustrezne razlage, čeprav Pravilnik o dimenzijah, skupnih masah in osni obremenitvi vozil ter o osnovnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati naprave in oprema na vozilih v cestnem prometu v 5. členu govori: »Največja dolžina vozila je razdalja med najbolj izpostavljenim sprednjim delom in najbolj izpostavljenim zadnjim delom vozila brez tovora.«

»Kršitelji« so bili predani občinskemu sodniku za prekrške, čeprav je bila dolžina vozila skupaj s tovorom v mejah, ki jo zakon dovoljuje.

Zaradi vsega navedenega smo se odločili, da z dopisom zaprosimo za tolmačenje spornega člena zvezni sekretariat za notranje zadeve in zvezni sekretariat za promet in zveze v Beogradu.

Gozdno gospodarstvo Novo mesto, tozdr Transport in gradnje Novo mesto, Ulica talcev 18, Straža, prosi naslov za tolmačenje 127. člena 3. alineje Zakona o temeljih varnosti cestnega prometa.

Obrazložitev problema:

Tozdr TG je registriran za prevoz blaga v cestnem prometu. Pri svoji dejavnosti opravlja 95

odstotkov vseh prevozov v kombinaciji vlečnega vozila z enoosnim priklopnikom. Ob kontrolah miličnikov prometne milice prihaja do različnih tolmačenj 3. alineje 127. člena Zakona o temeljih varnosti cestnega prometa. Večina prometnih miličnikov trdi, da predstavlja dolžino, ki sme segati čez najbolj oddaljeno točko na zadnji strani vozila ena šestina razdalje med ročico kamiona in ročico enoosne prikolice (razdalja na priloženi skici je označena z rdečo barvo). Tozdr Transport in gradnje smatra, da je po citirani tretji alineji 127. člena, največja

dolžina vozila razdalja med najbolj izpostavljenim prednjim in zadnjim delom vozila z enoosnim priklopnikom, (na priloženi skici označena z modro barvo), od katere se nato vzame 1/6, kolikor tovor sme segati prek zadnje točke na kompoziciji.

Po štirih mesecih smo 20. oktobra 1989 od Zveznega zavoda za standardizacijo dobili naslednji dopis: »Po definicijah jugoslovanskega standarda JUS M.NO.012, ki se nanašajo na dolžine vozila, dimenzija označena z modro linijo na priloženi skici predstavlja skupno dolžino.«

Dopis smo poslali v vednost občinskemu sodniku za prekrške in inšpektorju za javne ceste, ki naj bi informacijo posredovala tudi prometni milici v Novem mestu.

Vinko Vidrih

Gozdarstvo v Westfaliji

Na povabilo tamkajšnjega gozdarskega društva je 16 slovenskih gozdarjev v maju obiskalo nemško zvezno deželo Nordrhein – Westfalen. Ekskurzijo je vodil prof. dr. Mlinšek. Sprejeli so nas z izredno pozornostjo, iz česar je bilo sklepno, da visoko cenijo dosežke slovenskega gozdarstva, ki so jih spoznali na lanskem obisku v Sloveniji.

Dežela Nordrhein – Westfalen leži v zahodnem delu ZRN, v porečju spodnjega toka Rena. Je druga največja zvezna dežela (za Bavarsko) in ima 16 milijonov prebivalcev. To je eno najgostejše naseljenih, gospodarsko pa najmočnejših območij Evrope. Močan vpliv Atlantika tu hitro opazi že površen opazovalec, saj bujno cvetoče češnje, višnje, jablane ter velika razprostranjenost vinogradov kažejo na bližino toplega morja.

Gozdarstvo z dolgotrajnim izročilom

Gozdarstvo ima tu dolgotrajno tradicijo. Dokaz za to je bil ogled skoraj štiri stoletja stare logarnice v bližini Bonna.

Kot v večjem delu Nemčije je imela tudi tu močan vpliv nemška šola gojenja s pretirano sadnjo smreke. Proti temu je že nekaj desetletij čutiti močan odpor javnosti, kar se je še okrepilo v zadnjem času z močnim ekološkim gibanjem. Najbolj se to izraža v primestnih gozdovih večjih mest (Bonn, Köln, Essen, Dortmund...). Tu je gospodar-

ski pomen gozda nepomemben; glavna je njegova socialna vloga, saj npr. gozd v okolici Bonna obišče vsako nedeljo celo okrog 20.000 ljudi. Posebno pozornost tu posvečajo posameznim starim, debelim drevesom. Na vprašanje, koliko bi bila tržna vrednost hrasta, ki smo si ga ogledovali, z brutto lesno maso približno 30 m³, je gozdar na kratko odgovoril, da taka drevesa pač nimajo tržne vrednosti.

Kljub veliki obremenjenosti je z zakonom dovoljen obisk vseh gozdov. Da bi preprečili škode zaradi obiskovalcev, jih gozdarji skušajo usmerjati po poteh. V ta namen imajo izredno veliko odlično vzdrževanih cest, in poti, sprehajanje v notranjosti sestojev pa ovirajo s kopanjem jarikov ali namenoma razmetanimi sečnimi odpadki. Celotno črnilsko katastrofo so izkoristili za propagando proti nabiranju gob. Vse bolj se gozdarji borijo proti škodam tudi z organiziranim vodenjem skupin, predvsem šolskih. Tako revirni gozdar vsako leto vodi po revirju 25–40 skupin, kar je tudi najboljša propaganda za gozdarstvo.

Gozdarjem se pri tem ni treba otepati z denarnimi težavami, ker za podporo poskrbita država in mesto.

Obnova v vojni poškodovanih gozdov predstavlja posebno nalogo gozdarjev v področju ob nizozemski meji (gorovje Eifel). Ko so leta 1944 tu prodirali Američani je bilo uničenih več tisoč hektarjev gozdov, ki si še

Dve o administraciji

Po seji predsedstva zveze dita gozdarstva Slovenije, v začetku aprila na Mašunu, smo še malo posedeli in še menili o tem in onem. Na našem koncu omizja je tekla beseda o pisarniškem osebjem. Nekdo se je pohvalil, da ima zelo sposobne sodelavke in kot dokaz dejal:

»Nekoč sem po pomoti v tekstu napisal posranec in glejte, naša strojepiska je takoj vedela, da mora napisati poslanec.«

Kaže, da imajo nekateri, tako kot nekoč pri nas v Podturnu, vse seje zvečer. Pa pravi vodja tozdr administratorki:

»Zvečer morate priti tudi vi, da boste pisali zapisnik.«

»Res ne morem, imam majhne otroke.«

»Potem pa pridite vi,« se obrne šef na knjigovodkinjo.

»Tudi jaz ne morem, res ne morem.«

»Saj vendar nimate otrok!« se je ujezil predpostavljani.

»In jih tudi ne bom nikoli imela, če bom pozno v noč posedala na sestankih!«

Slišal in zapisal
Slavko Klančičar

do danes niso povsem opomogli. Seveda ima gozdna uprava, ki tu gospodari, velike gospodarske težave. Ogromne površine mladih, po vojni na novo osnovanih gozdov, ji povzročajo mnogo stroškov. Les iz starejših sestojev je močno poškodovan od šrapnelov in na trgu dosega nizko ceno. Zmanjšanje dohodka tu v izdatni meri pokriva država. Te sestoje manj obnavljajo s smreko, več z bukvijo in hrastom.

Premena smrekovih kultur

Premena smrekovih kultur se tudi v drugih območjih dežele močno obrača v korist listavcev. Za to sta dva vzroka. Prvi je enostranska izčrpanost tal, na katerih raste že tretja generacija čiste smreke in zaradi tega močan upad priraščanja. Drugi vzrok pa je močan odpor javnosti na skrajno ekonomističen in uniformističen koncept gojenja gozdov.

Premene potekajo na velikih površinah, več v državnih in manj v zasebnih gozdovih. Naravnih (indirektnih) premen ne poznajo, ampak vse premene opravijo s sadnjo in podsadnjo bu in hr. Gostota sajenja se giblje pri listavcih med 5000 in 10.000 sadikami po hektarju. Cena take premene pa se giblje med 15.000 do 20.000 DM. Cena

Nadaljevanje na 40. strani

dveletne bukovke sadike je 0,7 DM, triletna hrastove (presajenke) pa 1,4 DM. Strogo trasirane vrste pri sadnji in natančne, pravokotne oblike obnovljenih sestojev kažejo, da kljub močnim preobratom gozdarske misli, ostajajo še vedno za nas nenavadno redoljubni.

Smreka še vedno glavna drevesna vrsta

Kljub močni preusmeritvi v obnovu z listavci ostaja glavna drevesna vrsta še vedno smreka. Pri negi nasadov nas je presenetila izredno močna intenziteta redčenja. V prvih, po našem mnenju sicer zamujenih redčenjih, ki jih izvajajo pri starosti 35–45 let, je masa odkazanega drevja od 50 do 80 m³/ha. Razpored redčenja je tak, da se zelo pogosto vračajo v srednjedobne sestoje, nakar v starosti pustijo sestoj v priraščanju izbranega drevja kar nekaj desetletij. Še vedno so v navadi šablonska redčenja, ki pa jih na številnih poskusnih ploskvah primerjajo s pozitivno izbiro. Za pozitivno izbiro imajo izredne možnosti, saj je razlika v kakovosti in priraščanju med posameznimi drevesi (diferenciacija) veliko močnejše izražena kot v naših kulturah. Tako imajo razmeroma enostavno izbiro najboljšega drevja. Zanimivo, da že pri prvih redčenjih izbirajo končno število izbrancev (400/ha) in jih izredno močno odpirajo (glej intenziteto). Te izbrance praviloma tudi obvežijo in zaščitijo proti objednanju s praskanjem debela (zasmolitev). Vzporedno s prvim redčenjem poteka tudi izdelava vlak. Napravijo jih tako, da enostavno posekajo eno vrsto smrek. Tako se razdalja med smrekami ob vlaku poveča na okoli 3,5 m, kar še vedno ne presega povprečne razdalje med izbranci (5 m). Razdalja med vlakami je izredno majhna (22–30 m), tako da pri poševnem podiranju do 45° vsako drevo s svojim vrhom seže na vlak. Seveda je treba pripomniti, da gre za ravnino ali pa za bolj ali manj gladka pobočja. Tako postavljanje vlak je iz ekonomskega stališča in iz stališča varstva gozdov (minimalne poškodbe) primerno, slabo uslugo pa dela krajinskemu videzu, saj je gozdna krajina dobesedno šrafirana z vlakami.

Naj omenim, da sekajo, razen pri golosekih, samo v obdobju izven vegetacije.

Gojenje hrasta

Gojenje hrasta ima v tej deželi veliko tradicijo in prednost. Kolikor je še ohranjenih starejših listnatih sestojev, v njih povečini prevladuje hrast. Tudi pri premenah smrekovih kultur z

listavci ima hrast glavno ciljno vlogo. Vsa nega mešanih sestojev hr-bu je usmerjena v reševanje in vzgojo kvalitetnih hrastov, pri čemer morajo zaradi vitalnosti bukve (atlantska klima) uporabljati izredno močno intenziteto redčenja. Namesto bukve se pri hrastu odločajo tudi za polnilni sloj belega gabra ali lipe.

Tak polnilni sloj umetno osnujejo pod močno presvetljenim hrastovim drogovnjakom. Da bi prišli do kar najboljšega hrasta, so v preteklosti uvažali veliko semena iz tujine in tako preizkusili številne provenience. Naj omenim, da zelo cenijo slavonski dob, ki daje najboljše rezultate (dolga, gladka debela).

Seveda navdušenje za gojenje hrasta ne izvira samo iz nemške tradicije, ampak predvsem iz izredne cene kvalitetne hrastove hlodovine (furnirske kvalitete celo do 4000 DM/m³, povprečje za hlodovino 600 DM/m³).

Poleg hrasta dosegajo izredne cene tudi pri češnji (do 1800 DM/m³) in pa pri breku.

Pomlajevanje in gojenje naravnih zasnov si pri njih šele utira pot. Pomlajevanje izven ograj je tu izjema. Praviloma so vsi sestoji v naravni obnovi ograjeni (divjad). Za boljše pomlajevanje bukve se poslužujejo tudi apnenja (3000 kg/ha).

Negovanje smekovih gošč

Za nas zanimiv je bil prikaz dveh načinov nege mladja in gošč smreke. Pri prvem načinu gre za redčenje sm. gošče do gostote sajenja. Po posegu tako ostane od naravne gošče le 2000–3000 izbranih drevesc na hektar, vse drugo je odstranjeno. Zanimivejši je drug način: pozitivna selekcija v mladju in gošči. Gre za to, da izbranim drevesom odstranimo vso konkurenco že v fazi, ko je sestoj še prehodni in ko vidimo izbrance tudi iz zgornje strani. Pri tem ostaja ves nižji sloj, ki skrbi za dobro čiščenje vej v sloju izbrancev. Ta ukrep nadomesti zgodnje prvo redčenje.

Pogled v Rajhenavski gozd. (F.: Janez Blažič)

Seveda je taka nega možna le v zasnovah, kjer zelo zgodaj prihaja do razslojevanja.

Pritisk javnosti je vse močnejši tudi izven urbanih področij. Ker so bila v preteklosti uničena naravna življenjska okolja mnogim živalim, se danes trudijo taka okolja zopet vzpostaviti. Najpogostejši primer je vzpostavljanje naravnega stanja v močvirskih združbah. Pri tem jim ni žal posekati po več hektarov smrekovih sestojev, s pomočjo vojske minirati lijake za jezerca ali mlakuže, v katerih se v zelo kratkem času naseli bogato rastlinstvo in živalstvo.

Sanacije površinskih premogovniških kopov

V širši okolici Kölna so ogromna nahajališča rjavega premoga. Velik del nahajališč leži blizu površja, tako da ga izkoriščajo v dnevnih kopih. Tak način prinaša vrsto težav, od katerih sta najpomembnejši socialni (razlašanje zemljišč in preseljevanje ljudi) ter ekološki zaradi nastajanja velikih ran v pokrajini, propadanja združb zaradi upadanja talnice itd.

Ogledali smo si enega največjih površinskih kopov, ki se razprostira na površini nekaj deset km² in v globino 200–300 m. Ker premog leži v plasteh do globine 500 m, se bo ogromen bazen v prihodnosti še poglobil. Tako nastaja ogromno odpadnega materiala, s katerim zasipavajo starejše, izkoriščene bazene ter nad njimi nasipavajo prave gore visoke 200 m. Površino teh gričev prekrivajo z dvometriskim slojem najboljše zemlje, ki je primerna za sajenje novega gozda.

S pogozditvijo teh deponij in vzdrževanjem gozda na njih se neprestano ukvarja 300 ljudi od skupno 16000 zaposlenih. Gozd osnujejo takoj po nasipavanju zgornjega sloja tal. Tako drevje z lahkoto prekorenini rahla tla, ki se sicer močno zbijejo. Zato celo na površini, predvidene za kmetijstvo, sprva posadijo gozdno drevje.

Pri pogozdovanju se trudijo osnovati čimbolj naraven gozd. Poleg izredno velikega izbora drevesnih vrst skrbijo za njihovo malopovršinsko mešanost. Ne pozabijo puščati travnih površin, dva odstotka površin pa prepustijo naravnemu razvoju. Na 1000 hektarov gozda napravijo 30 ribnikov. Zaradi sterilnosti tla na več mestih cepijo z mikroorganizmi, deževniki in kolonijami mravelj. To so pionirji novega življenja, ki je že po nekaj letih veliko pestrejša, kot npr. v starih monokulturah smreke.

Doslej je bilo odprtih 22000 hektarov takih površinskih kopov. Po ocenah leži premog še pod površino 250.000 hektarjev (osmina Slovenije).

Pri izkoriščanju premoga za električno energijo odpade kar ena tretjina stroškov za varstvo okolja. Največji strošek so dimni filtri v termoelektrarnah, s katerimi so zmanjšali koncentracijo SO₂ v zraku na polovico z zakonom dovoljene.

Primerjave z našimi razmerami

Ob številnih izčrpnih predstavah gozdarskih zanimivosti, s katerimi so nas seznanili nemški kolegi, se same po sebi porajajo številne primerjave z našim gozdarstvom. Kljub dejstvu, da ima slovensko gozdarstvo v gozdarstvu srednje Evrope vidno mesto, obstaja vrsta vprašanj, ki jih drugje bolje rešujejo, kot pri nas.

Naj omenim nekaj najvažnejših.

– Delu z javnostjo je posvečeno veliko več gozdarske energije kot pri nas. Gozdarska propaganda se začne že pri osnovnošolski mladini, za katero so organizirani 14-dnevni tečaji v številnih gozdarskih mladinskih domovih. Vsaka gozdna uprava izdaja za svoje gozdove najrazličnejše brošure. Oglašanje gozdarjev v časopisu in radiu je zelo pogosto. Zelo veliko se dogovarjajo z zelenimi.

– Kadar z veliko zagnanostjo sadimo smreko na velike površine in neprimerna rastišča, se je prav spomniti, da Westfalija zaradi takih grehov v preteklosti danes sadi 80 odstotkov listavcev in le 20 odstotkov iglavcev.

– Na področju nege gozdov sta vredni razmisleka dve dejstvi:

– pozitivna izbira v najugodnejših razvojnih fazah (gošče)

– izredna skrb za elitno drevje v debeljakih (gospodarjenje s posameznimi visokovrednimi hrasti).

– Na področju izkoriščanja tu še enkrat omenim izredno gostoto vlak na gladkih terenih. Izdelava ne povzroča skoraj nobenih stroškov, spravilo je mnogo cenejše, poškodb veliko

manj. Da bi se poškodbam kar najbolj izognili, vse sečnje, razen golosekov, opravijo v jeseni in pozimi. Pri nas malo-koga boli glava zaradi 40 odstotkov poškodovanih smrekovih debeljakov v Rogu, ki so jih in jih še povzročajo težki traktorji spomladi in poleti.

— Gozdarska služba je v Nemčiji državna ne glede na lastništvo. V državnih gozdovih ima gozdar podobne naloge kot pri nas, v privatnih pa le vlogo svetovalca. Ker država zagotavlja plačo, imajo gozdarji veliko večjo možnost strokovnega dela kot pri nas v zasebnih gozdovih. Šefa gozdnih uprav imenuje direkcija, ki sta dve v vsej deželi. Ti so praviloma najboljše gozdarski strokovnjaki, kar pri nas ni zmeraj.

— Največ se od nemških kolegov lahko naučimo na področju ekoloških vlaganj. Gramoznice, veliki peskokopi, onesnaženi gozdovi (smeti), neurejeno okolje, onesnažene vode, onesnažen zrak... — vse te nevspečnosti so pri nas vsak dan močneje izražene.

Peter Dular

Novice iz tozda Gozdarstvo Novo mesto

— Z adaptacijo žagalnice v Pogancih, s katero smo začeli 1. marca letos in namestitvijo novega stroja bratstvo 1400, smo končali 20. septembra in naslednji dan začeli s poskusnim obratovanjem. Vmes je bilo sicer še nekaj težav, vendar smo jih sproti odpravljali.

Zmogljivost stroja še ni v celoti izkoriščena zaradi že omenjenih manjših proizvodnih napak in nove tehnologije razreza.

— Sečnja poteka po načrtu. Do konca septembra smo dosegli 80 odstotkov letošnjega načrta.

— V drevesnici Struga smo septembra izkopali 90.000 štiri-letnih smrekovih sadik za jesensko pogozdovanje. Za lastne potrebe jih bomo porabili 19.000, druge pa bodo posadili na območju toka Gozdarstvo Novo mesto.

— Septembra je bil invalidsko upokojen gozdni delavec — sekač Franc Kulovic, zaposlen v revirju Gorjanci. Bil je odličen sekač, vesten delavec in cenjen med sodelavci. Želimo mu dobrega zdravlja in da bi v pokoju dočakal še veliko let.

— Prav tako je oktobra prenehala delati pri nas Koviljka Smrekar, čistilka poslovnih prostorov.

Vlado Pavec

Preglednica napačnih kotov ostrine rezilca in drugih napak

	Okvara	Vzrok	Odprava vzrokov okvar
Napačni koti			
	Nazaj viseč zob onemogoča rezilcu, da bi se zajedal v les, zato poskuša žagar žagati s premočnim pritiskanjem.		
	Prevelik nos povzroča, da se rezilec preveč zajeda v les in se obeša.		
	Topa streha rezilca povzroča počasno žaganje — če veriga sploh žaga.		
	Pretanko rezilo strehe rezilca. Rezilci se hitro skrhajo ker rezilna ploskev nima upora.		
	Hude okvare zaradi odrgnjenja — veriga ne žaga več.	Pri žaganju se je veriga drgnila ob trde snovi.	Skrbna in česta nega rezilne priprave.
Vreteno			
	Zobje na vretenu so zelo obrabljeni.	Zaradi čezmernega udarjanja in vibriranja verige se vrhovi zobov zelo obrabijo.	Vgraditi novo vreteno in regulirati napetost verige.
	Meč in vreteno se ne prilegata.	Pri menjavi je bilo vgrajeno vreteno napačne velikosti.	Vgraditi vreteno pravilne velikosti.
	Obraba pri vstopu na meč.	Pri vstopu udarja veriga ob žleb meča.	Vstop na meč lijakasto razširiti.
Vodilci			
	Površina zoba vodilca (globin. zoba) se sveti.	Globinski zob je previsok.	Globinski zob znižati s pilo, da se izkoristi moč motorja.
	Napačna oblika — pretop rob.	Napačno piljenje.	Sprednji rob zaobliti.
	Globinski zobje niso vodoravni ali niso enako visoki.	Površno piljenje.	Uporabljati za brušenje napravo »Oregon Gaugit«.
Rezilci, spojni členki, gonilni členki.			
	Čezmerna obraba spodnje strani členkov.	Neenakomerno brušenje verige ali slabo oskrbovan meč.	Skrbno popraviti brušenje. Popraviti tirnice meca.
	Na robovih členka nastane ostrina in zatolčena vdolbina.	Udarjenje in vibriranje verige radi ohlapnosti in nestrokovnega brušenja.	Verigo pravilno napeti in brezhibno brusiti.
	Vdolbina zatolčena.	Nova veriga je tekla po izrabljenem vretenu, ki ni pravilno razdeljeno.	Menjati vreteno.

Jernej Piškur

Morda pa še ne veste

— da je bil v organizaciji Gozdnega gospodarstva v začetku julija izveden dvodnevni seminar o prebiralnem gospodarjenju, katerega se je udeležilo v dveh skupinah 40 revirnih gozdarjev;

— da je bil v Kočevju 4., 5. in 6. oktobra 1989, v okviru praznovanja stote obletnice izločitve prvega pragozda, republiški seminar PRAGOZDNE RAZISKAVE — PRENOS IZSLEDKOV V PRAKSO, katerega se je udeležilo tudi dvanajst strokovnjakov iz naše delovne organizacije;

— da smo v devetih mesecih letošnjega leta uresničili 71 odstotkov predvidenega plana gozdnogojitvenih in varstvenih del, in sicer v družbenih gozdovih 66 v zasebnih pa 71 odstotkov;

— da bomo v jesenski sezoni posadili še okrog 300.000 sadik, in sicer okrog 270.000 iglavcev in 30.000 listavcev;

— da je uspešno opravil strokovni izpit gozdarski tehnik Marko Zoran iz tozda Gozdarstvo Podturn;

— da opravljata pripravniški staž v naši delovni organizaciji dva diplomirana inženirja gozdarstva, in sicer Katarina Celič pri tozdu Gozdarstvo Straža in Andrej Držaj pri tozdu Gozdarstvo Črmošnjice;

— da je bil v avgustu v gozdo-

vih našega območja na devetih točkah izveden delni popis propadanja gozdov;

— da so bili v oktobru na devetih točkah bioindikacijske mreže odvzeti vzorci za ugotavljanje koncentracije žveplovega dioksida v iglicah smreke in da se je na drevesa uspešno vzpenjal Branko Kulovec iz tozda Gozdarstvo Straža;

— da imamo v našem območju izločene tri pragozdove, in sicer pragozd Pečka v gge Soteska, pragozd Kopa v gge Črmošnjice in pragozd Gorjanci v gge Gorjanci in da je skupna površina izločenih pragozdov 97.41 ha;

— da imamo v gozdovih našega območja izločeno v raziskovalne namene še sedemnajst rezervatov s skupno površino 494 hektarjev;

— da je bil septembra opravljen fitopatološki pregled drevesnic in da prof. Hočeverjara ni ugotovila kakšnih nevarnih bolezní na saditvenem materialu;

— da so bili v gozdovih tozda Gozdarstvo Podturn v sodelovanju z Biotehniško fakulteto — oddelkom za gozdarstvo na posebej izločenih površinah odvzeti vzorci za ugotavljanje proizvodnih sposobnosti smrekovih kultur na jelo-bukovih rastiščih;

— da je gozdarsko-lesni sejem v Celovcu obiskalo kar lepo število gozdarjev iz naše delovne organizacije.

Predlagam, da za naslednjo številko našega glasila za vas poizvedujeta »živa gozdarska leksikona« Karel Turk ali Franc Janež.

Za vas je poizvedoval
Stane Žunič

Gozdno gospodarstvo Novo mesto zmanjšuje transportno opremo

Tozđ Transport in gradnje je letos že zmanjšal svoj transportni park za eno vozilo, še pred koncem leta in deloma v naslednjem pa namerava odprodati še 6 vozil oziroma transportnih sestav (tovornjak in prikolica).

Posebnost tega zmanjšanja pa je v tem, da želi vozila prodati prvenstveno svojim voznikom, ki želijo začeti obrtno prevozniško dejavnost. Domačim voznikom, ki bi kupili vozila, bi zagotovil GG 50 odstotno zaposlitev za dobo dveh let, t. j. za vozila Magirus 5.000 m³, in za vozila TAM 3.000 m³ letno.

Gozdno gospodarstvo Novo mesto zmanjšuje tudi spravilno mehanizacijo. Zaradi zmanjšanja obsega sečnje v družbenih gozdovih (zadnja leta za okoli 10.000 m³ letno) je v zadnjih petih letih zmanjšal spravilno mehanizacijo za 5 traktorjev IMT 558 in IMT 560.

Perspektivno nameravamo število traktorjev še zmanjševa-

ti, tako da bi GG z lastnimi traktorji zmožni pokrivali okoli 70 odstotkov potreb. Manjkajoče potrebe bi krili z uslugami privatnikov.

Razmišljamo tudi o odprodaji motornih žag našim sekačem. Za delo z lastno motorko bi seveda dobil sekač ustrezno denarno nadomestilo. Za popravila in rezervne dele, katere bi seveda plačal lastnik — sekač, pa bi skrbel s servisno delavnico GG.

Gospodarneje se bo treba obnašati tudi pri uporabi osebnih službenih vozil. Razmišljamo zato tudi o možnosti, da bi uporabnik službenega vozila (zadolženi) prejemal za gorivo, mazivo in popravila ustrezno denarno nadomestilo. Stroške nastale za gorivo, mazivo in popravila pa bi zato pokrival sam.

O vseh teh predlogih bodo seveda tako ali drugače odločali samoupravni organi.

Jože Kure

Delavci GGE Šentjernej na cesti Škofova košenica — Pendirjevka z vodjem toka inž. Lapanjetom. (F.: Janez Blažič)

Tečaj za gozdne delavce — gojitelje

V oktobru 1989 smo uspeli spraviti pod streho še en tečaj za gozdne delavce gojitelje.

V skladu s programom izobraževanja delavcev pri GG Novo mesto, potrebami posameznih temeljnih organizacij in vse težjimi razmerami poslovanja, smo oktobra 1989 pri toku Gozdarstvo Novo mesto izpeljali enomesečni tečaj za gozdne delavce — gojitelje. Udeležilo se ga je šest delavcev tozda Vrtnar-

stvo in hortikultura, katerim v svoji osnovni organizaciji primanjkuje dela. Na tečaju so pridobili nekatera osnovna znanja s področja gojenja in varstva gozdov, predvsem za negovalna dela v mlajših razvojnih fazah. Tečaj so uspešno opravili Jože Barbo, Jože Kocjan, Franc Pevec, Franc Medic, Anton Špehek in Dušan Vidic.

Čestitamo!

Toni Kruh

Delavci tozda Vrtnarstvo in hortikultura pred upravno stavbo tozda in toka Novo mesto po opravljenem izpitu iz gojenja gozdov. (F.: Janez Blažič)

Srečanje članov dita — GG Novo mesto

V soboto, 21. oktobra 1989, smo se po programu dita zbrali na žagi v Pogancih. Kot ponavadi nas je bilo nekaj čez polovico vseh članov, to je 58. Od povabljenih gostov so se udeležili našega srečanja poleg predstavnikov Novolesa tudi Jože Falkner in edini upokojenec Jože Berus.

Predsednik dita Branko Štublar je pozdravil vse udeležence in predstavil program strokovnega dela, namen tega srečanja ter predal besedo organizatorju inž. Pavcu, vodji tozda Gozdarstvo Novo mesto.

Vsi člani so bili opozorjeni na spremenjen program, ker je predavalec inž. Sivica o povzročiteljih gozdnega međenja zaradi zadržanosti predavatelja odpad-

lo. Tako so organizatorji predstavili svoj tozđ, omogočili ogled žage Poganci, na terenu prikazali smotnost gospodarjenja na zelo obširnih površinah v podgrajskih gmajnah ter v revirju Radoha pokazali odkazilo drugega redčenja v bukovih sestojih. Po terenskem ogledu je organizator zelo vestno pripravil za vse udeležence tudi tradicionalno družabno srečanje, polharijo.

Organizatorju tozda Gozdarstvo Novo mesto, posebno pa tovarišem Pavcu, Turku in Bukovcu ter drugim sodelavcem se v imenu izvršilnega odbora dita gozdarstva Novo mesto zahvaljujemo za vzorno organizirano sodelovanje.

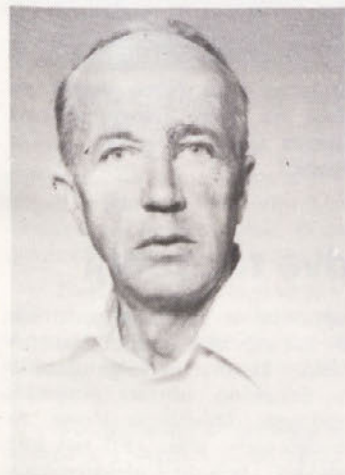
Alojz Puhan

Pogačniku v slovo
(ob grobu)

Dragi Jože!

Včeraj sva se srečala na ulici pred trgovino. Pokramljala sva o tem, kako hitro tečejo dnevi, kakšne so cene in pokojnine. Rekel si, da imate doma vse pripravljeno za napeljavo centralne kurjave. Ob tem sva se malce pošalila in si rekla, da danes pa res nimava časa za kavico, da jo bova popila drugič, ko se bova srečala.

Poslovala sva se, ti pa si kot običajno napravil tisto kretnjo z roko v pozdrav, po kateri bi te spoznal, pa če bi te srečal, ne vem kje in ne vem po kako dolgem času.

Bilo je to eno najinih ne tako redkih srečanj ob sobotnih nakupih.

Čeprav v zasluženem pokoju, imel si kar 42 let priznane delovne dobe, si še vedno rad prihajal v zgradbo, v katero se je gozdni obrat preselil leta 1964. Vedno smo bili veseli, kadar si se oglašil pri nas. Zadovoljni smo bili, da imamo med upokojenci nekoga, ki nam lahko prisloži na pomoč v konicah, ko dela nismo zmogli sami, veseli, da imamo nekoga, ki mu lahko zaupamo tudi pri zahtevnem strokovnem delu.

Prav nič se nisi spremenil, tudi kot upokojenec si bil zadržan, resen mož, ki mu je od časa do časa otroška hudomušnost razžarila obraz. Ta hudomušnost je bila pripravljena včasih sprožiti tudi kako besedno bodico, ki je zadela pravo mesto. Nisi pa bil eden tistih, ki bi se spontano prepuščal čustvom.

V teh osemnajstih letih, ko smo prijateljevali in si prizadevali doseči iste delovne cilje,

smo te videli, da si se nekajkrat do solz nasmejal in to zares iz srca. Pa tudi razjeklil si se nekajkrat in to pošteno. Vedno pa je bilo tako, kot je to med ljudmi: pošalil si se, se skregal, če je bilo potrebno, nikoli pa se to ni poznalo pri delu.

Natančnost in doslednost sta bili osnovni lastnosti tvojega odnosa do dela. Kjer so te poznali, so te poznali predvsem po tem. Pa tudi po tem, da si Gorenjec, ki je kmalu po vojni prišel na Dolenjsko, se oženil in z vsem srcem gozdaril. Za ljudi si bil Gorenjec, ki je vzljudil roške gozdove, in ki si je prizadeval, da bi kar največ prispeval k dobremu gospodarjenju z dolenjskimi gozdovi.

Zate delo nikoli ni bilo težko, ne takrat, ko si peš prihajal pozno zvečer domov, ne takrat, ko si prijetno utrujen potiskal kolo ali ko si dvigal prah z motorjem ali fičkom. Nikoli nisi pozabil na osnovno gozdarsko zapoved: vsak dan si prehodil veliko in v gozdu ti ni ušla nobena podrobnost. Prav prislovična je bila tvoja vzdržljivost pri hoji. Dostikrat smo imeli vsi ostali prah v ustih, ti pa že je še občutil nisi.

Vse do danes smo bili prepričani, da je tvoja življenjska sila neuničljiva. Zdaj pa moramo dojeti, da te ne bo več med nas, da ne bomo videli tvoje vitke postave, da ne boš več sedel ob kavi z obvezno cigareto v ustih.

Če bi vsi živeli in delali tako kot ti, potem bi bilo danes vsem boljše in lažje. Bili bi veliko srečnejši. Dragi Jože, vemo, da si bil ponosen na svojo družino, na cilje, ki ste jih skupaj zastavili in jih kot eden tudi uresničevali. Samo predstavljamo si lahko, kako boleče udarja slovo. Vemo pa, da bodo zmogli in bodo nadaljevali začetno delo.

Iz vsega srca jim želimo to moč in voljo. Ob vsem tem se zavedamo, da bi bila taka tudi tvoja želja.

Mirno počivaj in bukke z Bukovja ti naj šume najljubše pesmi.

Tvoji gozdarji
in Jože Falkner

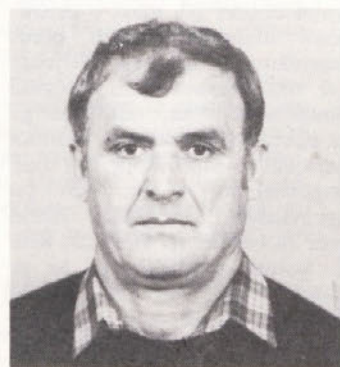

Edini petdesetletnik v tozdu Črmošnjice Franjo Petrovič

Kakor vsako leto se tudi letos spominjamo svojih petdesetletnikov, vendar z ugotovitvijo, da bo letos praznoval petdesetletnico v tozdu Črmošnjice edino Franjo Petrovič, rojen 4. oktobra 1939, stanujoč v Dakovem.

Svojo delovno pot je pričel v Sloveniji na Kmetijsko gozdarskem posestvu v Kočevju leta 1965, nato nadaljeval pri gradbenem podjetju Marmor v Sežani vse do leta 1975, ko se je zaposlil pri GG Novo mesto, v tozdu Gozdarstvo Črnomelj revir Planina, kjer je s svojo skupino tudi stanoval. Kot gozdni delavec sekač in ljubitelj narave je bil vedno zvest svojemu poklicu, pri sečnji je skrbel za ohranitev naravnega mladja in za ohranjanje sosednjih dreves.

V letu 1987 se je s svojo skupino preselil v sodoben delavski dom v Črmošnjice in postal član črmošnjiškega tozda. Dobro se je vključil v delo in navade v našem tozdu kakor

tudi v vasi Črmošnjice. V svojem prostem času zelo rad pomaga sodelavcem ali vaščanom pri pripravi drv in gradnji stanovanjskih hiš, tako da je med ljudmi zelo cenjen.

Ob praznovanju petdesetletnice mu vsi člani tozda Gozdarstvo Črmošnjice želimo še veliko delovnih uspehov, zadovoljstva in zdravja.

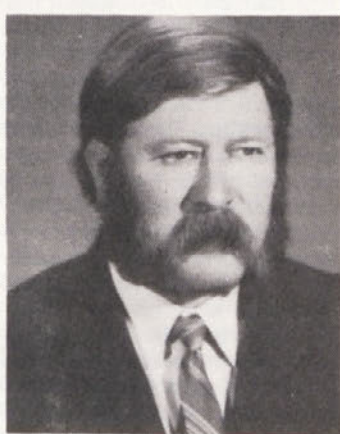
Alojz Puhan

Za vedno je odšel Miro Cekuta — revirni vodja

V torek, 3. oktobra 1989, je lovski rog na pokopališču v Šentjerneju Mirku poslednjič zatrobil. Vsi, ki smo ga poznali in ki smo ga imeli radi, smo obnemeli ob žalostni novici, da ga ni več med nami. Težko se je sprijazniti s kruto resnico, da nas je resnično zapustil.

Rodil se je pred 49 leti in mnogo prežgodaj mu je usoda pretrgala nit življenja. Pred dnevi, ko smo bili še skupaj, smo bili prepričani, da bo zmagal v boju z boleznijo, ki ga je pestila zadnja leta. Vse življenje se je nesebično razdal, skrb za lastno zdravje pa je tako ostajala ob strani.

Rodil se je 15. januarja 1940 v kmečki družini v Krški vasi. Življenje mu ni bilo postlano z rožicami. Že na začetku se je moral v težkih vojnih in povojnih časih spoprijemati s težavami, ki pa jih je s svojim pogumom in vedrino vedno uspešno obvladoval. Že v rani mladosti je svojo življenjsko pot povezal z gozdarstvom in delom v dolenjskih gozdovih. S šestnajstimi leti se je zaposlil pri Revirnem gozdnem nadzorstvu v Šentjerneju, potem pri Gozdarsko lesni poslovni zvezi v Novem mestu, pa pri KZ Metlika in na posestvu Snežnik v Kočevski Reki. 1. marca 1964 je ponovno začel delati pri takratnem Gozdnem obratu v Novem mestu. Dolgo je s svojo družino prebival sredi gozdov v Padežu. Končno ga je velika želja po

rodnem kraju pripeljala nazaj v Šentjernejo, kjer si je v Gabrini postavil dom.

Pri opravljanju svojih delovnih dolžnosti je bil vedno marljiv in natančen. Zahvaljujoč svoji vedrini, se je znal povsod živeti v okolje, ki ga je z veseljem sprejelo. Ob njegovem odhodu bomo sodelavci občutili praznino, ki se je ob tako težki izgubi ne da nadomestiti. Okolje, kjer je delal, bo pusto in prazno — njegove šale so utihnile za vedno. Ob slovesu se mu zahvaljujemo. Ne bomo ga pozabili! Žalujočim svojcem, ženi Mileni, hčerki Mateji in sinu Borutu je v imenu sodelavcev toka izrekel iskreno in globoko sožalje, Mirku pa zaželel spokojno spanje v podnožju njegovih Gorjančev Radovan Lapanje.

Iz Podturna

— Mnogi nas sprašujejo, kaj je sedaj z dograjenim večnamenskimi objektom pod Bazo 20 in s spomeniki. Potem ko je bil centralni objekt 20. maja v prisotnosti najpomembnejših predstavnikov političnega življenja pri nas (Stanovnika, Kučana, Smoleta) slovesno odprt, so ga za enkrat spet zaklenili. Manjka namreč še multivizija, pa tudi dogovorjeno še ni, kdo bo upravljal. Oskrbnika iščejo tudi za barake na Bazi 20. Kdo je lastnik zemljišča, pa je že dolgo znano: naš GG. Doma smo se domenili, da bi v skladu z nasvetom medobčinskega odbora SZDL prispevali za vzdrževanje le toliko, kolikor bi bil naš prispevek. Torej bomo opravljali le najbolj nujna dela, da objekti ne bi propadli. Take so bile razmere še v prvi polovici junija 1989.

— V Lukovem domu je bila 8. junija razširjena seja odbora za varstvo in obnovo spomenikov v Rogu. Predlog je, da bi bil za naprej predsednik enotnega odbora za varstvo Roga Jože Knez, podpredsednik Skupščine SR Slovenije, nekdanji podpredsednik republiške konference SZDL ter nekdanji direktor Novolesa.

— Zastopnik in demonstrator trdke Stihl je imel 15. junija na upravi našega tozda demonstracijo dveh najnovejših motornih žag (026 in 044). Prikazal nam je tudi dva filma. Prisotni so bili še zastopniki uvoznika za te žage. Eden od njih je tudi prevajal iz nemščine. Novosti je več. Predvsem sem si zapomnil enostavno menjavo filtra in tudi hitro razstavljanje in sestavljanje žage, saj skoraj ne rabiš več ključa. Motorki sta prirejani tudi za brezsvinčeni bencin. Vprašanje pa je, kdaj ga bomo pri nas na terenu imeli. Na koncu so žagi nekateri od naših tudi preizkusili.

— Po dobrih 40 letih gozdarske službe je bil 24. junija redno upokojen nekdanji logar in dolgoletni manipulant pri oddaji lesa s kamionske ceste Franc Markovič (roj. leta 1930) iz Podturna. S tem se je tradicija gozdarstva po moški liniji v družini zaenkrat prekinila. Kdo ve, koliko tisoč kubičnih metrov lesa je Franc premeril in vpisal v prevoznico v teh letih. Bil je zelo vesten delavec. Sedaj bo več časa za vinograd in gasilce, kjer je aktiven, odkar pomni. Prepričani smo, da mu doma ne bo dolgčas.

— Samo nekaj dni kasneje, to je 28. junija, smo zaradi starostne upokojitve odjavili tudi Avgusta Grila, rojenega leta 1933, iz Podturna. Kar 38 let in nekaj mesecev svojega življenja je posvetil gozdarstvu. Najprej

je bil režijski voznik, sekač, potem pa dolga leta zaradi poklicne invalidnosti delavec v gojenju. Zadnje mesece, prav pred upokojitvijo, pa si je poškodoval roko in je moral na rehabilitacijo. Svoje delovne dolžnosti je v redu opravljal in ga bomo pogrešali. Želimo mu čimprejšnjega popolnega okrevanja, da bo z zdravim roko lahko spet čvrsto poprijel povsod, kjer ga veseli.

— Z manjšo zamudo je bil 28. junija pri nas tehnični prevzem dveh cest. Tiste, ki se iz Kunča spušča proti Veliki ledeni jami in ima še krajši odcep, in te, ki nam sedaj omogoča povezavo z Najnarsko cesto. Škodovala pa ta zakasnitev prav gotovo ni. Vse te prometnice, katerih gradnja se je pričela že lani, so se med tem utrile in so jih gradbinci lahko lepo uredili. Tudi občinska komisija se zato ni kaj dolgo zadrževala z ogledom. Vse nove ceste so dolge 2450 metrov.

— Novih delavcev naš tozde že nekaj časa ne sprejema, drugače pa je s temi, ki se vračajo z odslužitve vojaškega roka. Tako smo 19. junija spet prijaviili za leto dni starejšega in z vojaškimi izkušnjami obogatene Jožeta Zupančiča.

— 29. junija so tudi nas obiskali Romi — nabiralci lipovega cvetja. Še predno smo lahko kaj ukrenili, so na Pogorelcu dobobra oklestili tri drevesa. Na delu je bila skupina osmih Romov (pet moških in tri ženske) iz Zabjeka z dvema avtomobiloma. Miličniki so jih dobro popisali in odvzeli sekire. Po občinskem odloku iz leta 1987 je namreč tako nabiranje cvetja in uničevanja drevja prepovedano. Kršilci se niso veliko razburjali. Izjavili so celo: »Lipe cvetijo in jutri gremo spet nabirat.«

— Do konca junija smo posekali 21.881 m³ ali 67 odstotkov načrtovanega. Lani ob tem času pa le 62 odstotkov. Celotno do konca junija 1988 smo s 66 odst. doseženega načrta posekali manj kot letos ob polletju. Vse kaže, da bomo imeli v jeseni težave z zaposlitvijo. O tem je razpravljala tudi DS na seji dne 1. julija. Skupina sekačev že od konca junija dela v drevesnici.

— Za 24. junij predvidena »Gozdarska noč« je zaradi slabega vremena odpadla. Res škoda, ker smo se skrbno pripravljali nanjo. Tako sekači iz Podturna in Črmošnjice niso mogli pokazati svojih veščin.

— V okviru prireditve »Srečanje v moji deželi«, ki je bila 2. junija na jasi v Dolenjskih Toplicah, smo gozdarji iz Podturna sodelovali z dvema igrama za obiskovalce, določanje višine mlaja in določanje smeri. Gorela je tudi oglarska kopa, ki

sta jo postavila Kostja Fink in Nace Koncilja.

— Fitopatologinja Stana Hočevnar je v spremstvu občinskega inšpektorja inženirja Kruljca 12. julija pregledala drevesnice v Rožku. Obenem si je (v Jelendolu odd. 108 a) ogledala osipanje iglic z letošnjih smrekovih poganjkov. Za kaj gre, bomo naknadno obveščeni. V zdraviliškem parku v Dolenjskih Toplicah pa je ugotovila, da se paciprese nad zunanjim bazenom sušijo zaradi raka (Sevridium cardinale). Rešitev je odstranitev in sežig suhih vej. Prav tako je v parku prišlo zaradi glivičnega obolenja do predčasnega odpadanja listja na javorjih.

— 12. julija smo se za vedno poslovili od naše umrle upokojenke Marije Makovec (roj. l. 1913). Večinoma je delala v destilarni in drevesnici. Na njeno željo so jo pokopali v Ponikvah pri Trebnjem. V imenu gozdarjev iz Podturna je imela nagovor ob odprtem grobu Milena Fink-Bobaševa.

— Podana je bila obširna informacija o stanju na območju partizanskega Roga. Večjih ovir za temeljito obnovo sedaj ni, saj je občina izdala dovoljenje, naš GG pa je začasno posodil ime za imetnika objektov iz NOB. Glede oddaje novega objekta pa je razpis še v teku. Več ste lahko

prebrali v časopisu Delo dne 15. in 29. julija.

— V Podturnu je bilo 16. julija tekmovanje območnih gasilskih enot in velika proslava ob 60-letnici društva. Ob tej priložnosti so dobili gasilci nov avto. Pokrovitelj (boter) je bil naš tozde. Od novomeške občinske gasilske zveze smo prejeli plaketo, od Gasilskega društva Podturn pa priznanje za izredno požrtvovalnost in prizadevanje pri razvoju društva.

Slavko Klančičar

Delavca toka Novo mesto na delu ob cesti Gabrje-Krvavi kamen (odd. 164). (F.: Janez Blažič)

Dve tovarni — dve nasprotji

V začetku letošnjega poletja sem si s skupino lesarjev in gozdarjev ogledal dve tovarni, ki sta povezani z našo stroko, vendar sta zelo različni.

Naprej smo si ogledali impregnacijo železniških pragov in elektro drogov. Hitro smo si bili na jasnem: zastarela tehnologija, ogromni proizvodni in manipulacijski prostor, umazana proizvodnja. Stalno imajo nad sabo varuhe čistega okolja. Direktor, ki nas je pri ogledu vodil, je odkritosrečno razložil vse težave, ki jih pestijo. Velik delež uvoženih surovin, ogromne zaloge, poslovni odnosi s kupci, ki so sami veliki izgubarji (ŽTP, PTT), grožnja ekološke katastrofe. Prav na sredi obsežnega odprtega prostora stoji ogromna cisterna polna strupenega sredstva za impregnacijo. Si predstavljate, kaj bi se zgodilo, če bi jo razneslo ali prišlo samo do nekontroliranega odteka. Cisterna namreč nima lovilca tekočin. Direktor je bil zelo zaskrbljen zaradi bodočnosti tovarne, čeprav je prikazal tudi nekaj manjših inovacij proizvodnega procesa.

V bližini, samo preko široke ceste, pa se je bleščala druga, velika, bela in nova tovarna. Proizvodna hala je velika, visoka in svetla, vse delo se

opravlja v zaprtem prostoru. Nekaj uspešnih zasebnikov, obrtnikov kovinarjev se je združilo v nekakšno obrtno podjetje, zadruge. Izdelujejo stroje za obdelovanje lesa. »Pri nas ima glavno besedo elektronika,« nam je razlagal glavni vodja, podjetnik. »Na vse konce sveta izvažamo naše stroje in tako prodajamo pamet.«

Zanimivo je, da celo za njihove najhujše konkurente v proizvodnji podobnih strojev opravljajo razna remontna dela. Ponosno nam je podjetnik, ki je duša in motor tega podjetja, razkazal nekaj najnovejših dosežkov. Še mi smo bili ponosni. Po ogledu in seji v njihovi jedilnici se nam je na zakuski priključil še on. Stresal je duhovite šale in razlagal, kaj vse še imajo v načrtu.

Nazaj grede sem se vračal v družbi dveh novolesarjev. Dolgo smo razpravljali o obeh primerih. Enotnega mnenja smo bili, da bo zasebni kapital vlagal le v posle, ki bodo zagotovo prinašali dobiček. Še tako družbeno koristna proizvodnja tozda brez dobička jih ne zanima. In še nekaj: zasebnik bo vedno želel prikazati, da mu gre posel dobro. Ve, da nihče noče imeti opravka z neuspešnežem.

Slavko Klančičar

18. republiško delovno-proizvodno tekmovanje gozdarjev Slovenije

Letošnje delovno – proizvodno tekmovanje gozdarjev Slovenije je bilo 23. in 24. junija 1989 na Rogli v organizaciji GG Maribor. Za tekmovanje je bilo prijavljenih 16 ekip, skupaj 64 tekmovalcev. Zmagala je ekipa GG Kranj, ki je zbrala 2610 točk, druga je bila Lesna Slovenj Gradec (2601 točko), tretji so bili Postojnčani (2542 točk). Naša ekipa je zasedla četrto mesto z 2537 točkami.

Med posamezniki je bil najboljši tekmovalac GG Kranj Milan Rozman, ki je dosegel 905,50 točke. Od naših je bil najboljši Domine Krese na 9. mestu z 860,50 točke, 15. je bil Jože Grandovec (839,50 točke),

16. Silvo Krese (837 točk). Izi-dor Fink je dosegel 781 točk in je bil 31. Domine Krese je bil najboljši pri kombiniranem pre-žagovanju hloda, Silvo Krese pri prežagovanju hloda na podlagi. Pri teoretičnem delu so maksi-malno število točk dosegli Izidor Fink in Domine Krese. Pri dru-gih disciplinah so bili rezultati slabši.

Pri tekmovanju voznikov tovornjakov so naši ekipno dosegli 12. mesto (562 točk), posamezno pa je bil Jože Turk 18. in Anton Markovič 24. Uspešnejši so bili pri teoretič-nem delu izpita, dosegli so tretje mesto.

Niko Goleš

Novice iz tozda Črmošnjice

– Junija smo dobili težko pri-čakovani avtobus za prevoz delavcev. Tako poteka prevoz delavcev na delo nemoteno, četudi je bilo potrebno odpraviti na avtobusu veliko napak, ki so povzročale motnje pri prevozu.

– Naši revirni gozdarji so se v juliju udeležili strokovnega seminarja pri tozdu Straža o gospodarjenju v prebiralnih gozdovih.

– Po petletnem bolniškem staležu je v avgustu pričel delati Darko Krašovec kot delavni invalid III. kategorije. Po sklepu invalidske komisije lahko opravlja dela in naloge, kjer se ne zahteva binokularni oz. stereo vid.

– Ljubica Erič, izučena kuharica, je pričela 6. septembra 1989 s pripravniško prakso v Zdravilišču Dol. Toplice.

– Z delom sta prenehala dva traktorista, Albin Šmuk, ki je zaradi obolenja hrbtenice postal invalid III. kategorije, in Ivan Poreber, ki je dne 24. septembra 1989 sporazumno zapustil naš tozd in se zaposlil pri Cestnem podjetju Novo mesto.

– 26. septembra 1989 nas je obiskal občinski gozdarski inšpektor Jože Kruljac. Skupaj z Adijem Štorom sta si ogledala vzdrževanje nasadov iglavcev, ki se financirajo iz sredstev sisa.

– Dne 13. oktobra 1989 je bila pri nas seja izvršnega odbora dila GG Novo mesto. Na seji je bil potrjen in dopolnjen program dila za leto 1989 in

sprejet dogovor o prireditvi pre-davanja iz. Šivica o povzročitel-jih gozdnega medenja.

– Dne 16. oktobra 1989 se je kot pripravnik zaposlil pri nas dipl. inž. Andrej Držaj. V času 12-mesečnega pripravniškega staža mu bo mentor dipl. inž. Ivan Plut.

– Letos smo imeli zapisano v programu investicij izgradnjo ceste Seč–Pajkež, dolgo okoli 1000 m, ki je bila končana 23. oktobra 1989 in bo ostala do končnega tehničnega prevzema na preizkušanju.

– Letos so predlagani za člane inventurne komisije: Alojz Puhan, Ivan Retelj, Franc Kumelj, Albin Šmuk in Viktor Turk. Tako bo imenovana inventurna komisija pričela z delom 2. novembra 1989, ko bo izvršila inventuro gozdnih lesnih sortimentov v gozdu in na kamionski cesti.

– V letih 1988 in 1989 smo zmanjšali zmogljivosti pri spravi-liku lesa od devet traktorjev na šest. Zanjega nameravamo prodati na licitaciji, ki bo predvi-doma novembra.

– Bliža se konec leta, zato zaključujemo z deli, ki so bila predvidena v načrtu. Septembra smo dosegli plan s 85 odstotki, posekali smo 10502 m³ iglavcev, 9601 m³ listavcev in 2159 m³ drv za kurjavo. Z gojitvenimi deli zaključujemo pri čiščenju in s pogozdovanjem.

Alojz Puhan

Srečanje administrativnih in knjigovodskih delavcev

V našem podjetju že nekaj let organiziramo srečanja admini-strativnih in knjigovodskih delavcev, da bi tako tudi delavci, ki sicer delajo v pisarnah, nekoliko bolj spoznali delo v gozdu. Zato si na teh srečanjih dopoldne ogledamo proizvodnjo, potem pa sledi družabni del. Letošnje srečanje je bilo v soboto, 2. septembra, pri toku Gozdarstvo Trebnje.

Po ogledu tokovih poslovnih prostorov smo šli na žago v Veliki Loki, kjer smo bili seznanjeni z delom in poslovanjem. Po malici, ki je sledila po ogledu, smo se popeljali po gozdni cesti Kremenjak–Hrastov dol, kjer smo se seznanili z gozdno-gojitvenimi deli na tem območju. Ugotovili smo, da je v zad-njih letih tok Trebnje močno napredoval na vseh področjih. Po končanem strokovnem delu smo imeli še družabno srečanje pri lovski koči na Ojstrem vrhu.

Vreme je bilo dokaj ugodno, tako da nam bo srečanje tudi zato ostalo v lepem spominu.

Zahvaljujemo se predstavnikom toka Gozdarstvo Trebnje, ki so se zelo potrudili v strokovnem in pri družabnem delu sreča-nja.

Milan Dragišič, dipl. oec.

Na kratko

20. decembra bo referendum o nadomestilih OD, o lestvici faktorja uspešnosti in o spre-membi stanovanjskega pravilni-ka.

x x

Pri načrtovanju investicij v prihodnjem letu bo upoštevano le najnujnejše.

x x

Po prikazanih rezultatih v tret-jem trimesečju je najbolj kri-tično pri tozdih Vrtnarstvo in hortikultura ter Transport in gradnje. Pri prevelikem številu zaposlenih se je proizvodnja v tozdu VH zmanjšala v primer-javi z letom 1980 kar za 45 odstotkov. Komisija, Jože Luk-šič (predsednik) ter člani Šepec, Rustja in Javornik, je zadolže-na, da izdela predlog za ustrezno organizacijsko prilagoditev tozda VH. Tozd TG je za olajša-nje krize predvidel zmanjšanje voznega parka, o čemer pišemo v posebnem članku.

x x

Do sprejema sprememb in dopolnil Zakona o gozdovih ne bo reorganizacije GG-jev. Spre-jem Zakona o gozdovih je pred-viden junija 1990. leta.

x x

Zakon o izplačevanju OD, ki bo veljal do marca 1990, ne

dovoljuje akontacije za tekoči mesec, dovoljeno pa je izplačilo OD dvakrat mesečno za pretekli mesec, kar je za delavce seveda slabše kot enkratno izplačilo v začetku meseca za pretekli mesec.

x x

30. septembra prihodnje leto bo zgrajen most nad Loko v Novem mestu. Z deli sta podje-tji Gradis, ki bo zgradil most, in Pionir, ki je prevzel gradnjo cest-nih navezav na most, dostopov in parkirišč, že pričeli. Pogodba velja za 52,2 milijarde dinarjev, od tega za most 33,9 milijarde dinarjev. Investitor je Skupnost za ceste Slovenije pod pogojem, da občina Novo mesto zagotovi 60 odstotkov skupne vrednosti. Cena pripravljanih in zaključnih del v zgornjem znesku ni upošte-vana, z njimi vrednost naraste na 69,1 milijarde dinarjev, od tega je obveznost občine 41,5, Skupnosti za ceste Slovenije pa 27,6 milijarde dinarjev. Za delež občine bodo prispevale Komu-nalna organizacija 8,7, sklad stavbnih zemljišč 28 in samopri-spevek občanov 4,8 milijarde dinarjev. Sklad stavbnih zem-ljišč, čigar prispevek je največji, bo zbiral denar s sprotnim revaloriziranjem nadomestila za upo-rabo stavbnega zemljišča, kar občani ob novih odmerah tega davka že čutijo.

Zapleteno računovodstvo

Na zadnjem strokovnem kole-giju naše DO je računovodja, v zvezi z novim zakonom o raču-novodstvu, dolgo govoril in raz-lagal, kaj je to bilanca skritih izgub in skritih rezerv. Zadeva je bila na videz zelo skrivnostna in zelo zapletena in člani za sejno mizo smo imeli veliko vprašanj, saj je bilo rečeno, da bodo o tem odločali še delavski sveti po temeljnih organizacijah, torej bo potrebno to doma poja-

sniti. Eden od vodij je celo obu-pano rekel:

»Povej povsem enostavno, Milan, kaj je boljše – skrite izgube ali skrite rezerve?«

»Seveda je boljše imeti skrite rezerve,« je priznal računovo-dja.

Direktor pa je dodal: »No vidite, sedaj vam je jasno!«

Kako je bilo s tem potem, bodo povedali lahko tudi člani DS.

Slišal in zapisal: Slavko Klančičar

Podturnčani na Triglavu

Naj imajo učenjaki, ki trdijo, da ime TRIGLAV izvira iz imena mogočnega staroslovankega božanstva, boga zemlje, morja in zraka, prav ali ne, Triglav nam je vselej prispodoba hrepenenja po večnosti. Zato nas tudi vleče tja gor. Vzpenjati se po njegovih skalnih strminah je vselej tveganje, preizkušanje moči in poguma. Če verjamete ali ne, nanj se vzpenjajo mnogi častitljivi starosti osemdesetih pa tudi devetdesetih let, pa tudi najmlajši se ne boje njegovih strmin.

Med množicami Slovencev, ki so se na dan vstaje, 22. julija, poskušali povzpeti na vrh Triglava, smo bili tudi gozdarji tozda Gozdarstvo Podturn.

Pot, dolga eno uro hoda, nas je vodila po grebenu Rž. Krajši postanek v domu nam je koristil za obnovo moči in poguma za zadnji vzpon.

Na Kredarici smo se razdelili v dve skupini. Prva je šla po daljši, težji poti čez Prag do Aljaževega doma, druga pa po lažji, v šali imenovani konjski, v Krmo do Kovinarskega doma.

Ugotovitev, da smo se vsi srečno brez poškodb vrnili, čeprav utrujeni in z nekaj žulji, je v nas prebudila željo, da bi se še kdaj podali v gore. Nekateri se bomo včlanili v Planinsko zvezo Slovenije, da se bomo lahko še večkrat spoprijeli s kako goro in ponovno občutili tisto pravo prijateljstvo, ki nas

Navzkrižno podrté bukve v zasebnem gozdu (sekal je lastnik gozda), odd. 165 GE Novo mesto, so lep primer, kako se ne sme sekati, če naj bi bil delavec pri delu varen. (F.: Janez Blažič)

Novice iz toka gozdarstvo Novo mesto

— Spomladi 1990 bodo začeli postavljati 2 x 110 kilovatni elektrovod Krško-Hudo, ki bo potekal pretežno preko GGE Novo mesto sever in delno preko GGE Šentjernej. Do marca bo potrebno za traso izkrciti približno 30 hektarjev gozdov. Za odkazilo, organizacijo del pri krcitvi in pospravlilu trase ter evidenco podatkov o izvršenih delih in napadlih sortimentov je zadolžena naša organizacija.

— Proizvodnja in gozdnogojitvena dela otekajo po načrtu. Zaradi nizke prodajne cene lesa za lesne plošče, prihaja do težav pri indirektnih premenah. Lastniki gozdov večinoma porabijo napadli les pri premenah za drva, zato se strinjajo le s premeno na manjših površinah. Če izvajajo premeno delavci toka, odkupna cena komaj pokrije nastale stroške, lastnik pa dobi za oddani les zelo malo.

— Skupina delavcev tozda Vrtnarstva in hortikulture je že več poletij obžanjala nasade pri našem toku. Zato je prišlo do pobude, da se za te delavce organizira seminar, na katerem bi se usposobili tudi za druga zahtevnejša gojitvena dela. Seminar je potekal v septembru, uspešno ga je opravilo vseh 6 delavcev. Tako bodo lahko

večino časa zaposleni pri gozdnogojitvenih delih.

— Zaradi pomanjkanja denarja je bil letos namesto sindikalnega izleta organiziran piknik za vsako proizvodno enoto posebej. Enota Straža je pripravila srečanje pri lovski koči na Lopati, enota Novo mesto pa pri Miklavžu na Gorjancih. Konec meseca oktobra bo organizirana enodnevna strokovna ekskurzija za člane skupščine toka.

— 9. oktobra je nastopil pravniški staž pri toku gozdarski tehnik Andrej Mikec iz Šentjerneja.

— Izenadila in pretresla nas je vest o smrti Franca Kumpa iz Dolenjskih Toplic. Kump je kot član toka dolga leta opravljal pomembne funkcije v samoupravnih organih. Med drugim je bil predsednik skupščine toka, bil je član CDS GG Novo mesto in član republiške SIS za gozdarstvo. Pogrešali ga bomo zlasti zaradi njegove delavnosti in poznavanja gozdarskih razmer.

Janez Blažič

Gozdarji imamo radi naravo, planine, radi se udeležujemo pohodov. In utrnila se nam je misel, da bi se povzpeli na Triglav. Zakaj pa ne, smo si dejali in še tisti trenutek je bilo deset prijavljenih, vendar smo morali vzpon zaradi slabega vremena za teden preložiti. Volje in zagnanosti nam ni manjkalo. Organizacijo je prevzel znani planinec, pohodnik Franc Čibej, zato je vse steklo v najlepšem redu.

V petek, 21. julija, smo krenili na pot z avtobusom do Mojs-trane in Aljaževega doma (1115 m nadmorske višine) v Vratih. 22 udeležencev se nas je od tu podalo po Tominškovi poti v severni steni Triglava do Staničeve koče (2332 m). Pred nami je bilo dobre štiri ure hoda, vendar se je pot v dobrem vzdušju dokaj hitro iztekla. Prenočili smo v Staničevi koči, kjer so mnogi izmed nas prvič doživeli pravo planinsko razpoloženje.

22. julija smo po toplem čaju zgodaj zjutraj krenili proti Triglavskemu domu (2515 m) na Kredarici, ki je najvišja gorska postojanka v Sloveniji.

resnično povezuje v eno družino.

Rad bi se v imenu vseh zahvalil Čibeju in Barbiču za dobro organizacijo in skrbno vodenje podturnskih gozdarjev na Triglavu.

Naj zaključim to pisanje z besedami Bena Zupančiča:

»Vidim domovino z enim samim pogledom z enega samega vrha da jo objameš, vso naenkrat in je ne pozabiš nikoli več!«

Joško Fink

Služba družbenega knjigovodstva Novo mesto vas obvešča, da je organizirala

svetovalni inženiring

za prometne davke, davke in prispevke iz dohodka in osebnih dohodkov ter druge davčne obveznosti in prispevke. Svetovanje nudimo vsem pravnim osebam, občanom in delavcem.

Pokličite (068) 23-132 Toneta Krašovca.

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto — Odgovorni urednik Janez Penca. Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, Jože Falkner, Slavko Klančičar, Janez Blažič, Matija Mazovec, Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tessari.

Izhaja enkrat na mesec v 900 izvodih. — Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 — Grafična priprava in tisk Tiskarna Novo mesto.